

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Факультет агротехнологій та екології
Кафедра селекції, насінництва і генетики

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”

30 березня 2021 року

ПОЛТАВА – 2021

УДК 631.527: 631.53

Матеріали науково-практичної інтернет-конференції “Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур” / Ред.кол.: Тищенко В.М. (відп. ред.) та ін. Полтавська державна аграрна академія, 2021. 89 с.

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів Полтавської державної аграрної академії, а також науковців інших науково-дослідних установ НААН та навчальних закладів освіти

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Тищенко В.М. – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор (відповідальний редактор);

Маренич М.М. – кандидат с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Білявська Л.Г. – доктор с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Кулик М.І. – доктор с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Баташова М.Є. – кандидат біол. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Юрченко С.О. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Баган А.В. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Шокало Н.С. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Рибальченко А.М. – кандидат с.-г. наук, асистент кафедри селекції, насінництва і генетики

Рекомендовано до друку вченою радою факультету агротехнологій та екології ПДАА, протокол №8 від 14 березня 2021 року

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Тищенко В.М., Кобилинська О.М. ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЯК ГОЛОВНІ СКЛАДОВІ МОДЕЛІ СОРТУ.....	6
Криворучко Л.М., Баташова М.Є. ХАРАКТЕРИСТИКА СОРТІВ ТА СЕЛЕКЦІЙНИХ ЛІНІЙ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ З ВИКОРИСТАННЯМ SSR-МАРКЕРІВ.....	8
Гусенкова О.В., Тищенко В.М., Баташова М.Є., Котелевський Ю.О. НОВИЙ РАННЬОСТИГЛИЙ СОРТ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ОРЖИЦЯ НОВА.....	10
Сакало М.В., Дінець О.М. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНИХ СТРОКІВ СІВБИ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	11
Самець Н.П., Кулька В.П., Шубала Г.В., Бурак І.М. ДОБІР СОРТУ – ЗАПОРУКА ОТРИМАННЯ ВИСОКОГО ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	12
Макаова Б.Є. СУЧАСНІ НАПРЯМИ СЕЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	15
Кулинич І.М., Сенчук Т.Ю. СПЕЦІАЛЬНА МЕДОНОСНА КУЛЬТУРА – ФАЦЕЛІЯ ПИЖМОЛИСТА. СОРТ АЛІНА.....	18
Рибальченко А.М. РІВЕНЬ МІНЛИВОСТІ КІЛЬКІСНИХ ОЗНАК У СОЇ.....	20
Філатова Н.Ф., Біленко О.П. ЗМІНИ КЛІМАТУ ВИМАГАЮТЬ НОВИХ СОРТІВ.....	23
Барилко М.Г., Колісник І.В., Захаренко В.А., Колісник А.В. СТВОРЕННЯ СОРТІВ ГОРОШКУ ПОСІВНОГО (ЯРОГО) РІЗНИХ НАПРЯМІВ ГОСПОДАРСЬКОГО ВИКОРИСТАННЯ НА ПДСГДС ІМ. М.І. ВАВИЛОВА ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НААН УКРАЇНИ.....	25

СЕКЦІЯ 2. СОРТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Шевчук А.О., Вовк Н.Г. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	28
Бараболя О.В., Золотарьов В.М. ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	30
Лахижа Р.В. ВПЛИВ ДОБРІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ.....	32

Іващенко В.М. ВПЛИВ УМОВ ВИРОЩУВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУКУРУДЗИ.....	34
Соляник В.А. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІНІМАЛЬНОГО ТА НУЛЬОВОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ.....	37
Баган А.В., Кодесніков А.С. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ ВИРОЩУВАННЯ.....	39
Баган А.В., Ярмош Д.І. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ СОЧЕВИЦІ ХАРЧОВОЇ ЗА УМОВИ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ІНОКУЛЯЦІЇ НАСІННЯ.....	41
Дьомін Д.Г., Щербак Є.Ю., Кулик М.І. ПОТЕНЦІАЛ БІОМАСИ МАЛОПОШИРЕНИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР.	43
Красоха А.І., Шокало Н.С. ВИРОЩУВАННЯ ВИСОКОЯКІСНОГО НАСІННЯ КУКУРУДЗИ.....	48
Єщенко В.М. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ МІКРОЗЕЛЕНІ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР...	50
Кірнос І.В. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНА КУКУРУДЗИ.....	53
Сухоставський О.А. ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ.....	55
Сідаш А.А. РОЛЬ ЕЛЕМЕНТІВ ЖИВЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ВРОЖАЙНОСТІ СОНЯШНИКУ.....	58
Пелих В.Ю., Юрченко С.О. ОСНОВНІ СПОСОБИ РОЗМНОЖЕННЯ ВИНОГРАДУ.....	61

СЕКЦІЯ 3. ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Шакалій С.М., Басараб Б.Р. ВПЛИВ ІНОКУЛЯЦІЇ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ ЗЕРНА ГОРОХУ.....	64
Сенчук Т.Ю., Гречка Г.М. ВПЛИВ БДЖОЛОЗАПИЛЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ НАСІННЯ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ.....	67
Баган А.В., Тритяк В.І. ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРУ РОСТУ ЕМІСТИМ С НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ.....	69

Василенко Н.В., Правдзіва І.В. ЗАЛЕЖНІСТЬ ФІЗИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ БОРОШНА НОВИХ ГЕНОТИПІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ВІД ГІДРОТЕРМІЧНИХ УМОВ І АНТРОПОГЕННИХ ФАКТОРІВ.....	72
Бараболя О.В., Максименко С.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕРНА ТРИТИКАЛЕ У ХАРЧУВАННІ ЛЮДИНИ.....	74
Кулинич І.М., Сенчук Т.Ю. БДЖОЛОЗАПИЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОТРИМАННЯ ЯКІСНОГО ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ...	78
Корашвілі Р.Д. ВПЛИВ СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	80
Ласло О.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ СОЇ ЯК СПОСІБ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	83
Коломієць Т.Л., Юрченко С.О. ВПЛИВ ПРЕПАРАТУ SEED TREATMENT НА ФОРМУВАННЯ БІОМЕТРИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗСАДИ ГІБРИДІВ ОГІРКА.....	85
Шокало Н.С. РІЗНОВИДИ РИЦИНИ ТА ЇХ ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ.....	87

Слід зазначити, що загальною закономірністю є вища якість зерна пшениці ярої, порівняно з озимою. Але за недостатньої забезпеченості поживними речовинами, особливо за нестачі азотного живлення, пшениця яра формує зерно невисокої якості. Крім того, недостатньо високою якість зерна буде й за формування високого врожаю, що пов'язано з дефіцитом азотного живлення в період наливання зерна [1].

Отже, застосування добрив під пшеницю м'яку яру, як і під всі інші культури, дає позитивний ефект на формування врожаю даної культури. Особливо це позначається на якості зерна, що формує рослина. Пшениця яра має більш короткий вегетаційний період, ніж озима, і тому відрізняється високою інтенсивністю споживання мінеральних елементів. Важливу роль відіграє азотне підживлення рослин, яке забезпечує збільшення вмісту клейковини в зерні та поліпшенню її якості. Це доведено багатьма науковими дослідженнями.

Таким чином, внесення рекомендованих доз добрив у своєчасні строки, особливо у критичні для пшениці ярої періоди, забезпечить високий приріст врожайності та підвищення якості зерна культури.

Список літературних джерел

1. Демидов О., Кавунець В., Сіроштан А., Гудзенко В., Хоменко С. Пшениця м'яка яра потребує уваги. *Пропозиція*. 2017. № 1. С. 76-80.
2. Яра пшениця – технологічні сорти. *Режим доступу: <https://consumerhm.gov.ua>*
3. Андрійченко Л. Рекомендації з посіву ярої пшениці. *Агробізнес Сьогодні*. 2018. Грудень. *Режим доступу: <http://agro-business.com.ua>*
4. Зінченко О.І., Салатенко В.Н., Білоножко М.А. Рослинництво. К.: Аграрна освіта, 2001. 591 с. : іл.

ВПЛИВ УМОВ ВИРОЩУВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУКУРУДЗИ

Іващенко В.М., здобувач вищої освіти СВО Магістр

Полтавська державна аграрна академія

Кукурудза (*Zea mays L.*) – одна з найважливіших сільсько-господарських культур. Разом із пшеницею та рисом вона належить до трьох головних зернових культур у світі. За врожайністю кукурудза

посідає перше місце серед цих культур, за валовими зборами прирівнюється до пшениці та посідає третє місце [2].

У польових сівозмінах кукурудзу розміщують після озимих та ярих колосових, зернобобових, соняшнику, картоплі, баштанних та інших просапних культур.

При розміщенні кукурудзи після цукрових буряків погіршуються умови живлення – знижується засвоєння фосфатів. На відміну від багатьох польових культур, кукурудзу можна вирощувати на постійному місці – вона чудово витримує монокультуру, за якої бажано створювати хороший агрофон із відповідною системою удобрення та підготовкою ґрунту, що, у свою чергу, дає змогу отримувати високі врожаї.

Також важливо пам'ятати, що в посівах кукурудзи є можливість ефективного контролю практично всього спектру бур'янів. Значна кількість рослинних решток, які залишилися на полі, після збирання урожаю дає можливість покращувати та збагачувати частини ґрунту [1].

Питання впливу рівня забур'яненості посівів кукурудзи на її продуктивність та методи захисту її від впливу бур'янів вивчали Подгорнов Є.В., Халтурін А.Б., Панфілов А.Е., Зуза В.С., Жеребко В.М.

Відсутність забур'яненості сприяє підвищенню продуктивності до 27-30%, про що свідчать результати досліджень Оказова П.І., Оказової З.П., Алтухової Т.В. [6].

Живлення культури є одним із найважливіших факторів, який має безпосередній вплив на формування урожаю – рослини кукурудзи мають значну біомасу, для створення якої вони використовують велику кількість різних елементів живлення [4].

Урожайність знижується, якщо цих елементів недостатньо. Для прикладу, розглянемо потребу під запланований урожай, який відповідає в кількісному значенні 10 тоннам з гектара. Для такого урожаю зерна потрібно приблизно до N180 кг/га, P80 кг/га, K160 кг/га в діючій речовині та збалансоване живлення мікро- та макроелементами: Mn – 450 г/га, Cu – 110 г/га, Zn – 700 г/га, Mg – 65 г/га, S – 20 кг/га, B – 400 г/га, Mo – 7 г/га.

При плануванні забезпечення елементами живлення в технології вирощування, зокрема азотними добривами, для кукурудзи, слід пам'ятати, що для засвоєння нітратної форми азоту рослина використовує на 10-15 % більше власної енергії, ніж для амонійної [3]

Стабільність високої врожайності кукурудзи забезпечується шляхом підвищення рівня адаптивності гібридів до біо- та абіотичних чинників. Коливання врожайності кукурудзи за роками, значною мірою, зумовлені лімітуючими факторами температурного режиму та вологозабезпечення, а також впливом основних хвороб і шкідників.

Упровадження у виробництво високопродуктивних гібридів кукурудзи та збільшення її площ у спеціалізованих аграрних

формуваннях сприяє не лише підвищенню врожайності культури, а й породжує чимало проблем [5].

На демонстраційних посівах у північній частині центрального Лісостепу України потенціал врожайності зерна кукурудзи різних груп стиглості провідних насінницьких фірм Монсанто, Євраліс і Сінгента становить понад 100 ц/га.

У середньому за два роки чиста продуктивність фотосинтезу у гібридів кукурудзи була в межах 4,56–5,87 г/м² за добу. У 2019 році продуктивність фотосинтезу становила 4,15–5,50 г/м² за добу, у 2020 році 4,59–6,24 г/м² за добу, що на 9,6–2,4 % вище.

Максимальну продуктивність фотосинтезу в середньому за роки досліджень забезпечив гібрид ДКС 4351 – 5,87 г/м² за добу, що на 9,5% вища за контроль.

Мінімальну продуктивність фотосинтезу в роки досліджень мали гібриди ДКС 3939 – 4,56 г/м² за добу, Anasta – 4,83 г/м² за добу, що менше за контроль на 10,5-4,9 % відповідно.

Виходячи з отриманих результатів можна вважати, що гібриди в роки досліджень мали оптимальну для отримання високого урожаю чисту продуктивність фотосинтезу

Список літературних джерел

1. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф., Іващук П.В., Корнійчук О.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. Львів. 2010. 1085 с.
2. Загинайло М.І. Лівандовський А.А., Таганцова М.М., Гаврилюк В.М. Українська селекція. *Насінництво*. № 2. Київ. 2013. С. 5.
3. Шпаар Д. Кукурудза. Вирощування, збирання, зберігання і використання. Київ. 2012. 464 с.
4. Шлапак В.І. Підживлення кукурудзи ранньостиглих гібридів. *Біохімія рослин*.
5. Ритов М.І. Продуктивність фотосинтезу та вплив його на врожай. *Фізіологія рослин*. 2003. № 2. С.29-31.
6. Зуза В.С. Вплив забур'яненості посівів на врожай кукурудзи. *Вісник аграрної науки*. 2004. № 6. С.15-17.